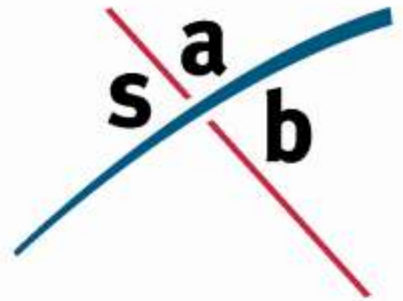

SAB • Arnhem
bezoekadres
Frombergdwaarsstraat 54
6814 DZ Arnhem
correspondentieadres
Postbus 479
6800 AL Arnhem
T [026] 357 69 11
F [026] 357 66 11
I www.sab.nl
E arnhem@sab.nl
KvK Arnhem 09122123

SAB • Amsterdam
SAB • Eindhoven

memo

aan: RVG Development B.V.
van: SAB
ons kenmerk: GER/ZON/100637
datum: 6 december 2013
betreft: mitigatieopgave vleermuizen Stationsweg te Wezep.

AANLEIDING

Aan de stationsweg in Wezep (Gemeente Oldebroek) is men voornemens maximaal 32 woningen en 15 appartementen te realiseren. Hiertoe worden de bestaande bedrijfsgebouwen gesloopt en de volkstuinten inclusief het openbaar groen verwijderd. SAB heeft in 2010 een verkennend ecologisch onderzoek (quick scan flora en fauna)¹ uitgevoerd in het plangebied. Uit deze studie blijkt dat in het plangebied mogelijk een vliegroute van vleermuizen aanwezig is. Met de plannen wordt het openbaar groen verwijderd waardoor niet kan worden uitgesloten dat een vliegroute verdwijnt en daarmee de gunstige staat van instandhouding van vleermuissoorten ter plaatse blijft behouden.

Vleermuizen zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet en zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diersoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. In de dagelijkse praktijk betekent dit dat deze soorten vermeld staan op de zogenaamde Tabel 3. Bij ingrepen waar mogelijk sprake is van een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de soorten ter plaatse en er geen passende alternatieven voorhanden zijn, is een aanvraag ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet noodzakelijk.

Met de plannen is mogelijk sprake van overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet:

Het is verboden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen te beschadigen, te vernielen, weg te nemen of te verstoren.

De omvang van (mogelijke) negatieve effecten van de ingreep dient in kaart te worden gebracht middels nader ecologisch onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen in en rond het plangebied. Hiermee kan worden bepaald of er daadwerkelijk sprake is van een (essentiële) vliegroute en of er een ontheffing ex artikel 75 Flora en faunawet is vereist. Echter dienen de werkzaamheden op zeer korte termijn (in december 2013) te starten waardoor het niet meer mogelijk is om gedegen onderzoek naar de

---

¹ SAB, 2010. Quick scan flora en fauna Stationsweg te Wezep. Kenmerk 100637. SAB, Arnhem

aanwezigheid van vliegroutes te verrichten (periode mei – juli 2014) of een ontheffing aan te vragen.

Om de (mogelijke) negatieve effecten van de ingreep op vleermuizen te minimaliseren is door SAB, op basis van verspreidingsgegevens en expert-judgement een mitigatieplan opgesteld. Voorliggend plan beschrijft een pakket aan maatregelen welke getroffen dienen te worden om de negatieve effecten tijdens de werkzaamheden te minimaliseren en de functies van het plangebied (voor zover bekend) voor vleermuizen te behouden. Dit plan kan niet ter onderbouwing van een ontheffing aanvraag worden gebruikt. Gedegen onderzoek naar vleermuizen is (nog) niet uitgevoerd. Derhalve is een aanvraag ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet niet mogelijk en kan met het plan enkel aan de zorgplichtbepalingen (artikel 2 flora en faunawet) worden voldaan.

VOORGENOMEN ACTIVITEIT

Met de realisatie van de woningen wordt de groenstrook in het zuiden van het plangebied verwijderd. Tijdens de verkennend ecologisch onderzoek van SAB (2010) is gebleken dat de groenstrook met heesters en bomen rondom het wandelpad (mogelijk) een functie als vliegroute heeft. Vleermuizen maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied.

De voortschrijdende ontwikkeling van het plan heeft ertoe geleid dat het nader onderzoek naar de aanwezigheid van een vliegroute voor vleermuizen (in de periode 2011-2013) niet is uitgevoerd. Om toch een uitspraak te doen over de effecten van de ingreep op de vleermuissoorten ter plaatse wordt op basis van de quick scan flora en fauna (SAB,2010) en recente verspreidingsgegevens (telmee.nl; waarneming.nl) de aanname gemaakt dat de strook met bomen en struiken aan de zuidzijde van het plangebied onderdeel is van een vliegroute van de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Op basis van de verspreidingsgegevens wordt het gebruik van de groenstrook door andere strikt beschermde (vleermuis-)soorten niet verwacht. Onderstaande afbeelding toont de ligging van de groenstrook in het plangebied en een schets met de beoogde inrichting.

In de bovenste afbeelding is de ligging plangebied (rood) met bomenrij (groen kader) weergegeven. De onderste afbeelding toont de nieuwe inrichting en de contour (groen gestreept) waar de bomenrij aanwezig was.

EFFECTEN

Met het verwijderen van het groen (kapvergunning is reeds verleend) verdwijnt deze functie (vliegroute) uit het gebied en is er sprake van aantasting van het leefgebied van de gewone dwergvleermuis. Worst-case betekent dit dat vleermuizen vanuit de vaste rust- en verblijfplaatsen in de zuidelijker gelegen woonwijk niet meer naar foerageergebieden kunnen vliegen en de populatie van gewone dwergvleermuizen in de woonwijk in aantallen afneemt of mogelijk zelfs verdwijnt. De ingreep heeft daarmee een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de Gewone dwergvleermuis. Daarnaast heeft de ingreep een verstrend effect op individuen van de Gewone dwergvleermuis indien vegetatie verwijderd wordt tijdens of direct voorafgaand aan de kraamperiode.

De werkzaamheden leiden, mits er mitigerende maatregelen worden getroffen, tot verstoring van de vaste rust- en verblijfplaatsen en het leefgebied van de Gewone dwergvleermuis. De voorgenomen ingreep leidt daarmee tot overtreding van verbodsbepalingen (artikel 11) uit de Flora- en faunawet.

MITIGERENDE MAATREGELEN

Om de verstoring van individuen zo veel mogelijk te beperken, dient een pakket aan mitigerende (verzachtende) maatregelen te worden uitgevoerd.

Algemene maatregelen

- Eventuele beplanting dient in het late najaar of in de winter (buiten gevoelige periode van de soorten) te worden verwijderd, zodat soorten deze zo lang mogelijk als foerageer- en schuilgebied kunnen gebruiken;
- Tijdens de bouwfase dienen alle vastgestelde vliegroutes te kunnen blijven functioneren en dient de verlichting in de avonduren te worden beperkt of afgeschermd;
- Functioneren van vliegroutes wordt door een deskundige op het gebied van vleermuizen twee maal gedurende het actieve seizoen van vleermuizen gecontroleerd;
- Voorafgaand aan het verwijderen van vegetatie en ruigtes controleren egels en deze verplaatsen naar een geschikt biotoop in de omgeving van het plangebied.

Tijdelijke maatregelen

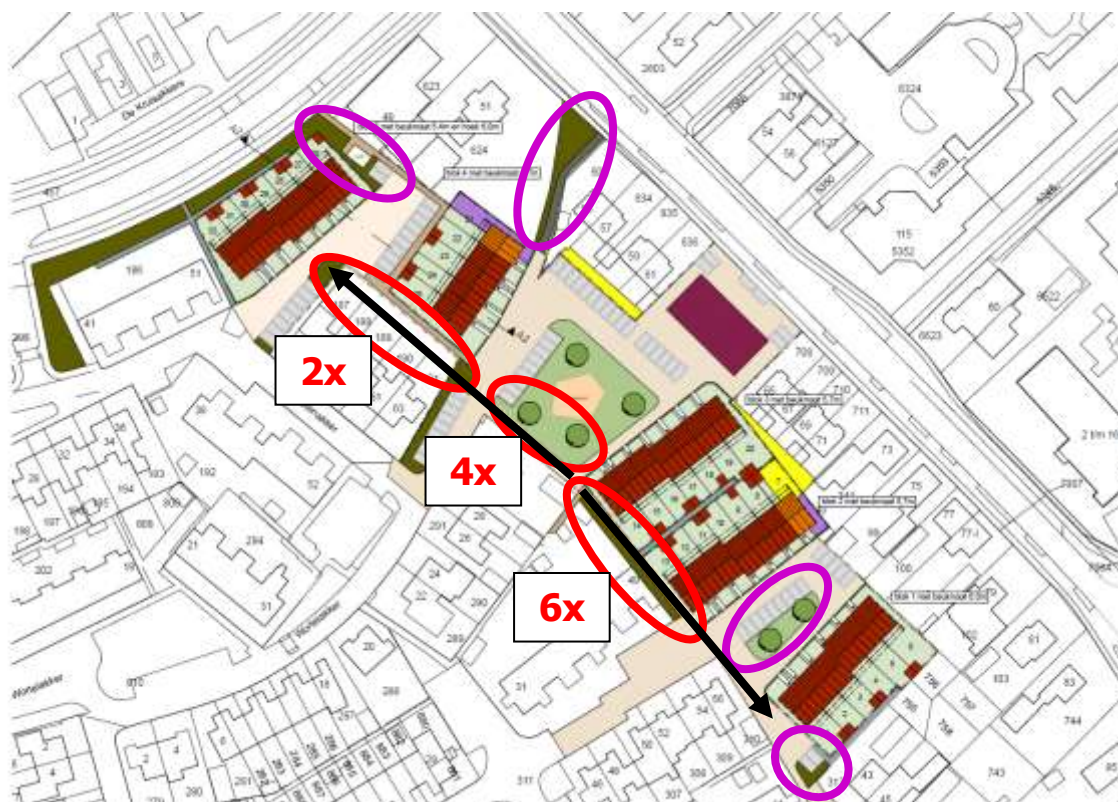
- Als tijdelijke overbrugging bij verwijdering van een vliegroute kunnen schermen worden aangebracht, die als echo-baken kunnen dienen of als wind- of lichtscherms kunnen functioneren waarbij hoogte en keuze tussen enkel- of dubbelscherms moet aansluiten bij de oorspronkelijke situatie.
- Deze schermen moeten minimaal een maand voorafgaand aan het verwijderen van de oorspronkelijke vliegroute aanwezig zijn.
- totale lengte van de schermen wordt geschat op circa 160 meter.

Permanente maatregelen

- Aanplant nieuwe volwaardige bomenrijen in de als groen bestemde gebieden;
- Bomenrijen realiseren buiten het actieve seizoen van vogels en vleermuizen en het groeiseizoen van planten;
- Nabij bomenrijen geen straatverlichting realiseren of straatverlichting aan de zijde van de groenstrook afschermen om verstoring door licht te minimaliseren;
- In totaal bestaat de rij met bomen uit een rij van 6 een rij van 4 en twee losse bomen (zie onderstaande figuur);
- Gebruik van inheemse boomsoorten als eik, wilg of berk heeft de voorkeur;
- Stamdiameter bomen tenminste 15 centimeter;
- Hoogte bomen minimaal 5 meter met een onderste kroonbreedte van minimaal 2,5 meter;
- Plantafstand tussen bomen is maximaal 7 meter.

Locatie mitigerende maatregelen

Er dienen in totaal 12 nieuwe volwaardige bomen te worden geplaatst. De locatie waar deze bomen moeten worden gerealiseerd is weergegeven (rood) in onderstaande afbeelding. Tevens worden extra aanbevelingen (paars) weergegeven om extra groen in het plangebied te behouden. De locatie van de tijdelijke maatregelen (geleidende schermen) zijn met pijlen weergegeven.

Tijdstip uitvoering werkzaamheden

De werkzaamheden waarbij een vliegroute verwijderd wordt, moeten plaatsvinden in de periode dat de gewone dwergvleermuis niet actief is, dus in de periode dat ze in winterrust zijn. Dit is de periode van november tot en met maart, afhankelijk van de weersomstandigheden. De werkzaamheden kunnen echter alleen worden uitgevoerd indien er voldoende mitigerende maatregelen zijn getroffen om de functionaliteit van het gebied als vliegroute te waarborgen. In onderstaande tabel is weergegeven wanneer de werkzaamheden wel (groen) of niet (rood) kunnen worden uitgevoerd.

Tabel 1: Kwetsbare periodes vleermuizen bij gebruik vliegroute; geschikte periode voor ongeschikt maken (groen) en niet ongeschikt maken (rood)

	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Vleermuizen												

Verder kunnen bij werkzaamheden in het broedseizoen broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels tijdens hun broedseizoen zouden kunnen verstoren. Werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten het broedseizoen of tijdens het broedseizoen, als broedende vogels binnen en in de directe omgeving van het plangebied uitgesloten kunnen worden.

Tabel 2: Indicatieve periode uit te voeren werkzaamheden. Groen: werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden. Oranje: werkzaamheden mogen uitgevoerd worden mits geen broedgevallen aanwezig zijn.

	Jan.	Feb.	Mrt.	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Broedvogels												

Zorgplicht

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat voorafgaand aan sloop-, grond-, of bouwwerkzaamheden wordt gecontroleerd of dat negatieve gevolgen voor aanwezige soorten kunnen worden voorkomen door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

CONCLUSIE

In het plangebied aan de Stationsweg te Wezep (gemeente Oldebroek, provincie Gelderland) is de initiatiefnemer voornemens om op de locatie de aanwezige bebouwing te saneren en hiervoor in de plaats maximaal 32 woningen en één woongebouw met 15 woningen te realiseren.

Binnen het plangebied is een vliegroute van de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) aanwezig. Deze vliegroute wordt met de beoogde werkzaamheden aangetast. Met mitigerende

maatregelen wordt getracht te voorkomen dat de functionaliteit van de vliegroute wordt aangetast. Tijdens de bouwfase wordt middels geleidende schermen op palen de vliegroute in stand gehouden (tijdelijke voorzieningen). Na het afronden van de bouwwerkzaamheden worden bij het inrichten van het groen 12 nieuwe bomen aangeplant als permanente maatregel. Deze bomen hebben allen een stamdiameter van minimaal 15 cm, een hoogte van minimaal 5 meter en een kroonbreedte van minimaal 2,5 meter. Door het treffen van zowel tijdelijke als permanente mitigerende maatregelen worden negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis geminimaliseerd.

AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op minimaal 2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- als er een zolder of vliering wordt aangelegd, zou deze niet helemaal geïsoleerd kunnen worden. Hierdoor wordt de zolder mogelijk een geschikt verblijf voor vleermuizen;
- het behouden van het noordelijke gedeelte van de groenstrook met bomen in het westen van het plangebied. Deze groenstrook kan tevens (als onderdeel) gebruikt worden door vleermuizen als vliegroute;
- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten;
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van huismussen en gierzwaluwen. Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nest-mogelijkheden.